QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍ
STATISTIKA BASQARMASÍ

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNDA USAQLAP HÁM KÓTERE SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Dáslepki maǵlıwmat
2024-jıl yanvar-avgust

Sırtqı ekonomikalıq baylanıs hám sawda statistika bólimi
Тел. 61-222-67-45

USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ

Statistikalıq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalaw hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikalıq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámleket siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikalıq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2024-jıl 1-sentabr jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **4 589** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sanı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı **4 514** dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jıynalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshı tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap yáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓSIW PÁTLERI

Joqarıda atap ótilgen isbilermenlik subyektleri is ilajları nátiyjesinde, 2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında respublikanıń usaqlap satıw tovar aylanısı **7 321,6** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda **108,6** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **214,0** mlrd. somdı (ósiw páti **87,2** %), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **7 107,6** mlrd. somdı (ósiw páti **109,5** %), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **964,1** mlrd. somdı (ósiw páti **114,0**%) quradı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**7 321,6**	**108,6**
Nókis qalası	1 594,5	113,8
rayonlar:	-	
Ámiwdárya	602,3	106,2
Beruniy	344,0	106,1
Bozataw	89,1	105,8
Qaraózek	314,4	104,3
Kegeyli	278,8	105,1
Qońırat	552,6	107,1
Qanlıkól	269,8	107,8
Moynaq	78,8	104,5
Nókis	206,6	106,3
Taqiyatas	274,9	103,1
Taxtakópir	239,4	107,4
Tórtkúl	844,6	112,3
Xojeli	663,4	106,5
Shımbay	371,6	110,8
Shomanay	154,1	104,1
Ellikqala	442,6	107,7

2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında, 2023-jıldıń yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda respublikanıń Tórtkúl (**112,3**%), Shımbay (**110,8**%), Qanlıkól (**107,8**%) rayonları hám Nókis qalasında (**113,8**%) usaqlap satıw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

AYMAQLAR KESIMINDE USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ HÁM ÚLESI

Úlesi, procentte

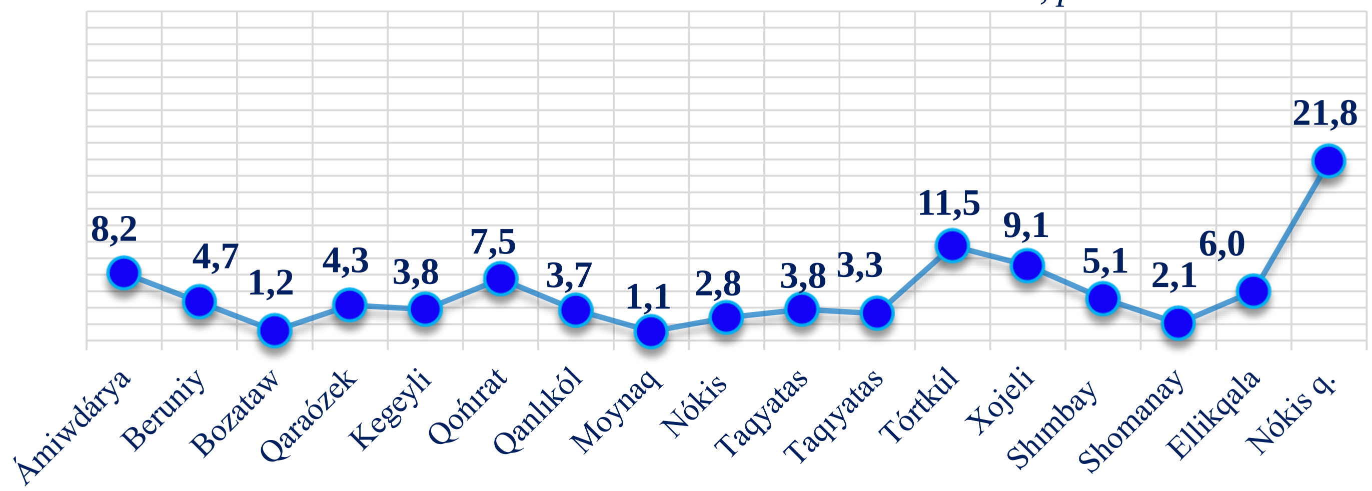

Respublika usaqlap satıw tovar aylanısında eń joqarı úlesti Nókis qalası 21,8 % penen 1 594,5 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satıw tovar aylanısında eń tómen úlesti bolsa, Moynaq rayonı 1,1 % penen 78,8 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldıń mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satıw tovar aylanısında bárshe aymaqlarında ósiw páti gúzetildi.

Kólemi, mlrd. som

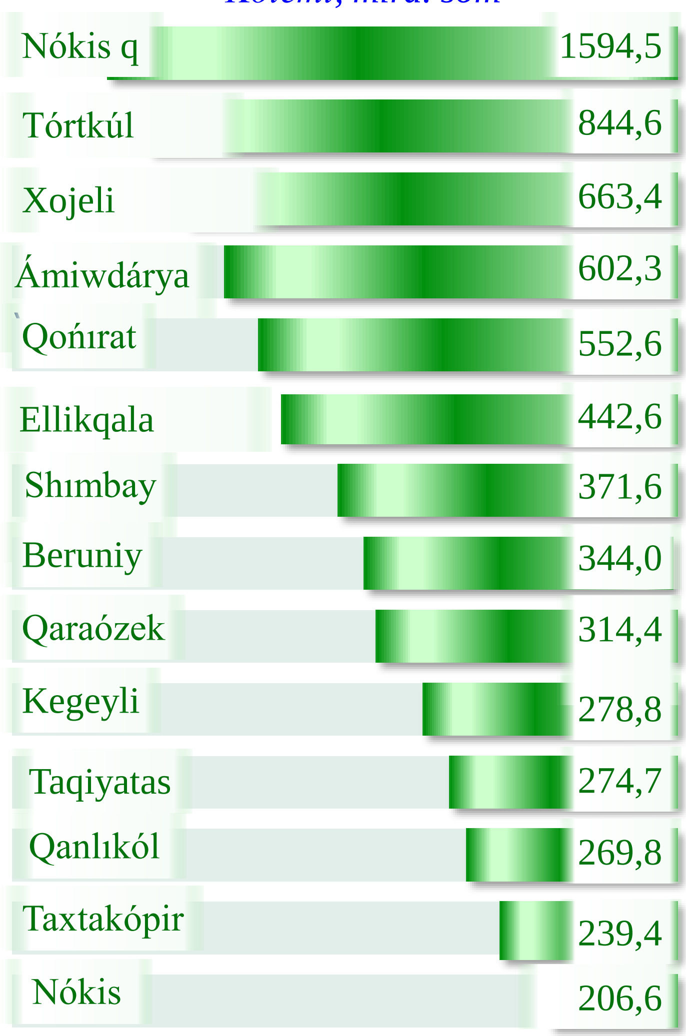

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar *(procentte)*

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **7 107,6 mlrd**. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda **9,5%** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordıń jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **97,1%** ti quradı.

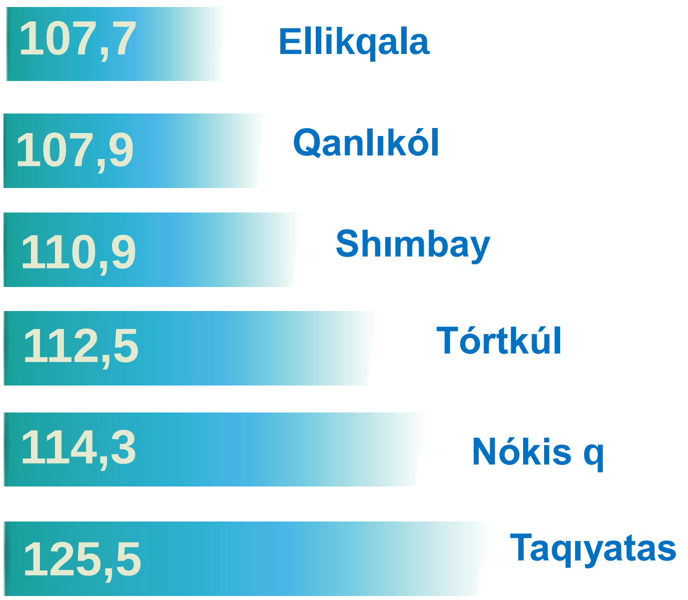

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar *(procentte)*

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldıń yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda **87,2%** ke ósti hám **214,0 mlrd**. somdı quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **2,9%** úlesine tuwrı keldi.

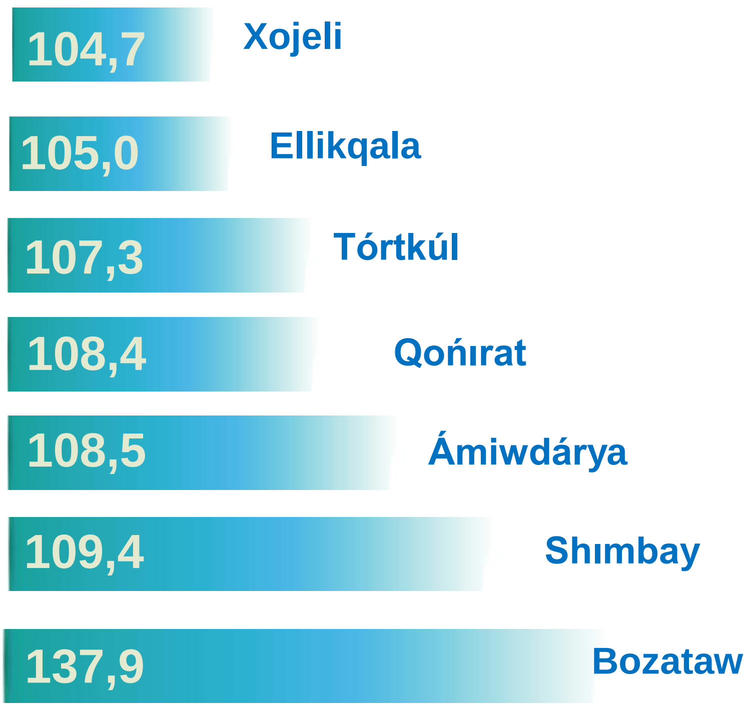

USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŃ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESI,

(procentte)

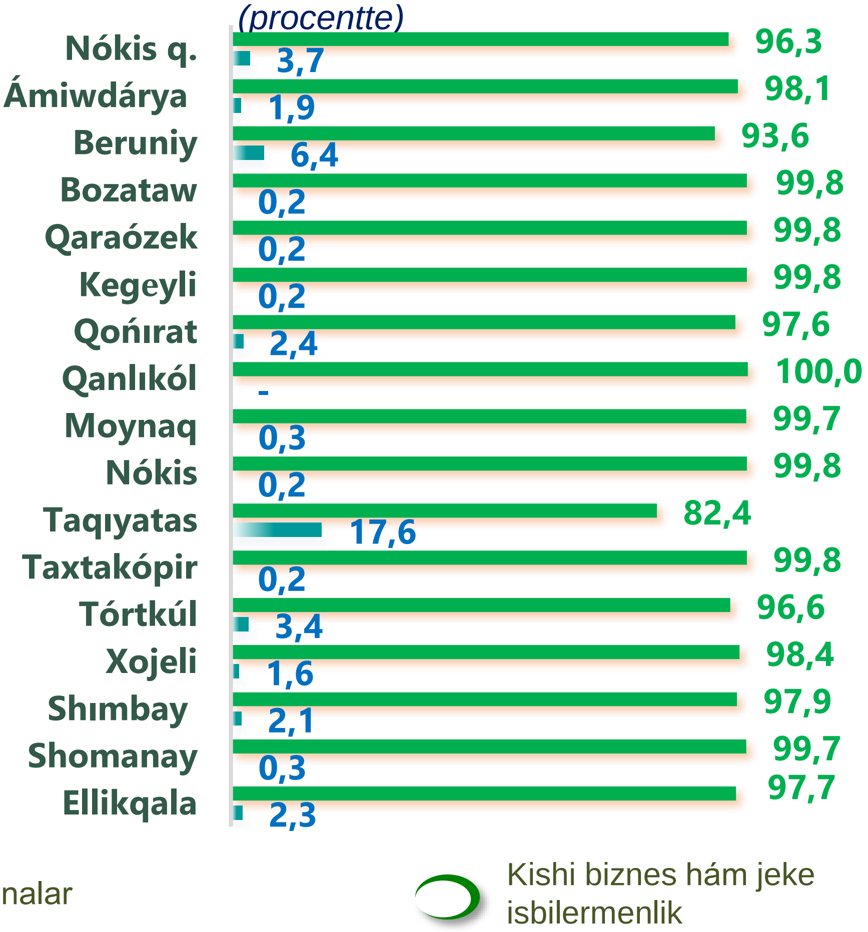

Analiz nátiyjelerine tiykar usaqlap satıw tovar aylanısındağı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń úlesi boyınsha Qaraózek (**99,8 %**), Nókis (**99,8 %**) hám Qanlıkól (**100,0%**) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satıw tovar aylanısı quramındağı iri kárxanalardıń úlesi **2,9 %** ti qurap, eń joqarı úles Taqıyatas (**17,6%**), Beruniy (**6,4%**), Nókis qalası (**3,7%**) hám Tórtkúl (**3,4%**) rayonlarında gúzetildi.

XALÍQTÍŃ JAN BASÍNA USAQLAP SATÍW TOVAR AYLANÍSÍ KÓLEMI HÁM ÓSIW PÁTLERI

Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat,
mıń. somda

Nókis qalası	4 681,4
Ámiwdárya	2 828,8
Beruniy	1 670,0
Bozataw	4 070,4
Qaraózek	5 769,2
Kegeyli	3 717,2
Qońırat	4 054,5
Qanlıkól	5 006,2
Moynaq	2 337,5
Nókis	3 818,8
Taqıyatas	3 575,1
Taxtakópir	6 153,7
Tórtkúl	3 680,3
Xojeli	5 143,0
Shımbay	3 206,5
Shomanay	2 647,6
Ellikqala	2 579,1

2024-jıldıń yanvar-avgust ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **3 644,6** mıń. somdı (2023-jıldıń yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda **107,2%**) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (6 153,7 mıń.som), Qaraózek (5 769,2 mıń.som) hám Xojeli (5 143,0 mıń.som) rayonları esabına tuwrı keldi.

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buǵan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılǵan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti, *procentte*

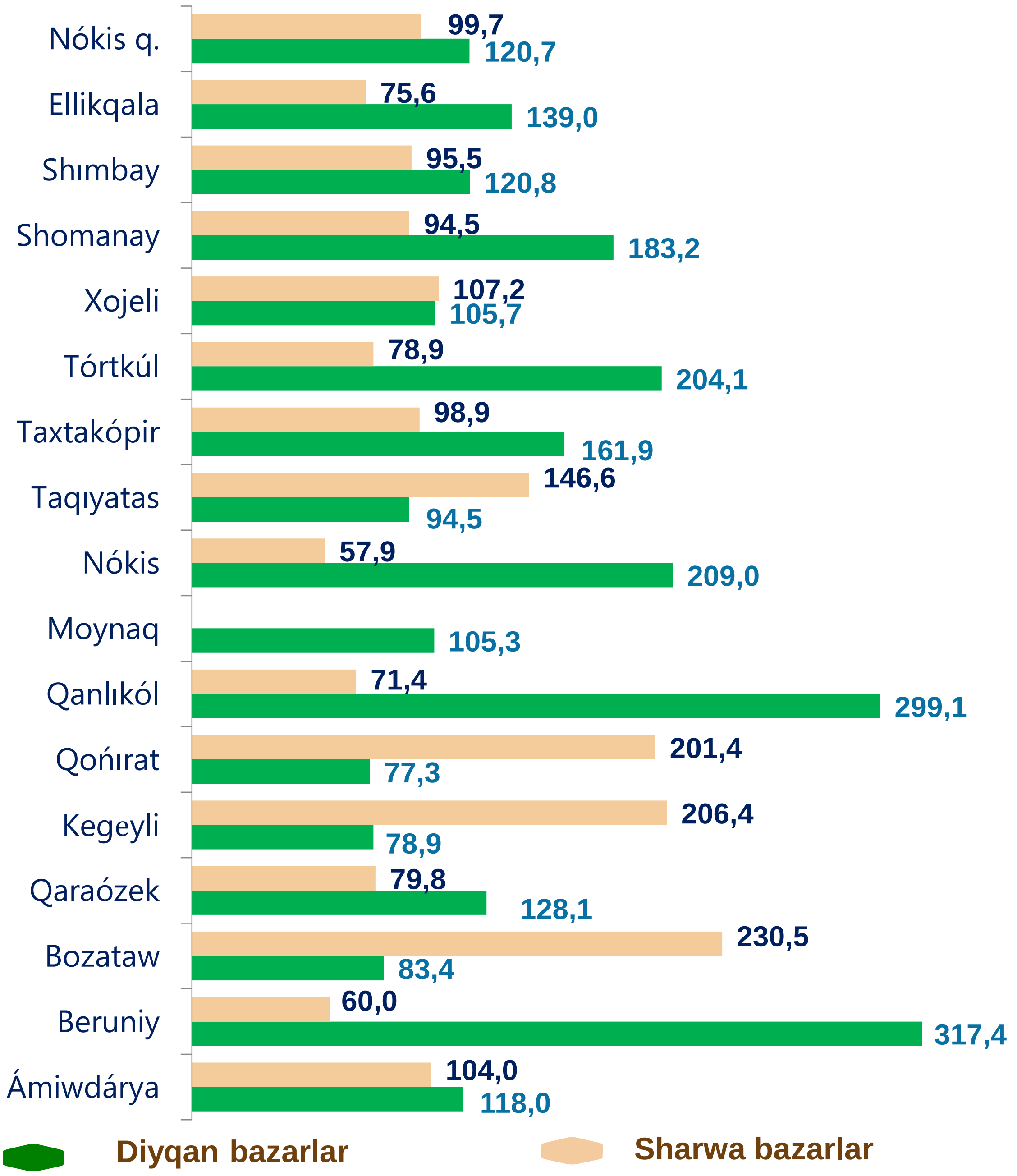

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSÍNDA DIYQAN HÁM SHARWA* (QUSLAR) BAZARLARÍNÍŃ TIYKARǴÍ KÓRSETKISHLERI

Diyqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalıǵı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalanǵan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi múlkli kompleks esaplanadı

	Jámi, mlrd. som	2023-jıl yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**578,4**	**138,4**
Nókis qalası	75,0	120,7
rayonlar:		
Ámiwdárya	44,1	118,0
Beruniy	38,0	317,4
Bozataw	12,5	83,4
Qaraózek	25,4	128,1
Kegeyli	45,9	78,9
Qońırat	31,1	77,3
Qanlıkól	27,3	299,1
Moynaq	10,6	105,3
Nókis	25,0	209,0
Taqıyatas	14,2	94,5
Taxtakópir	24,4	161,9
Tórtkúl	79,6	204,1
Xojeli	39,5	105,7
Shımbay	48,3	183,2
Shomanay	13,1	120,8
Ellikqala	24,2	139,0

** – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilermenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;*

–fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alınǵan.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti, *procentte*

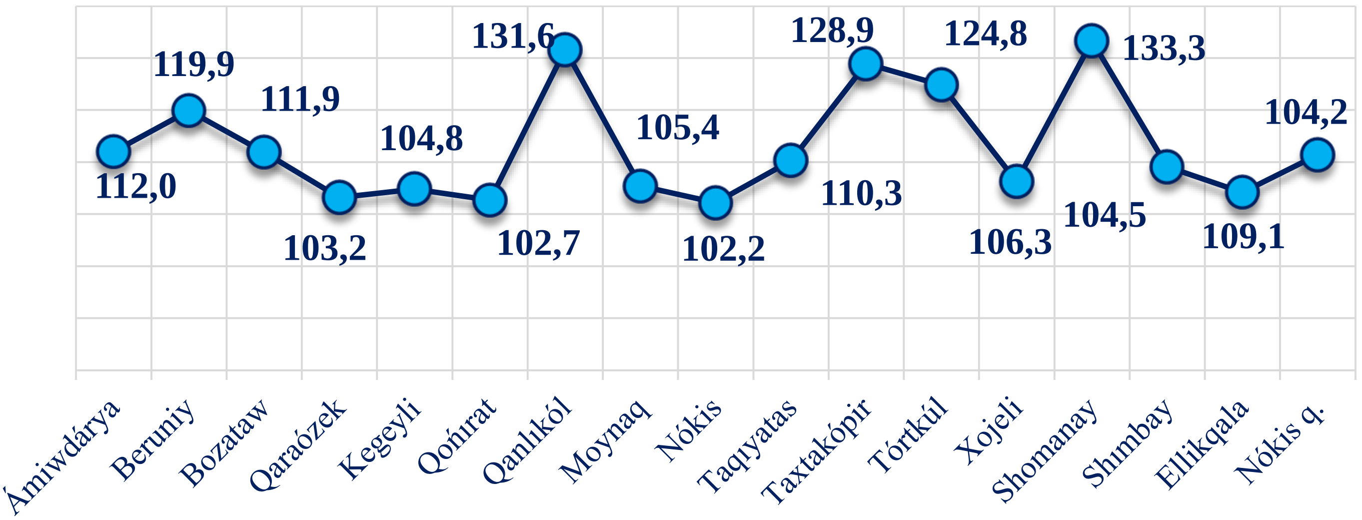

Qala hám rayonlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi *(mlrd. sum)*

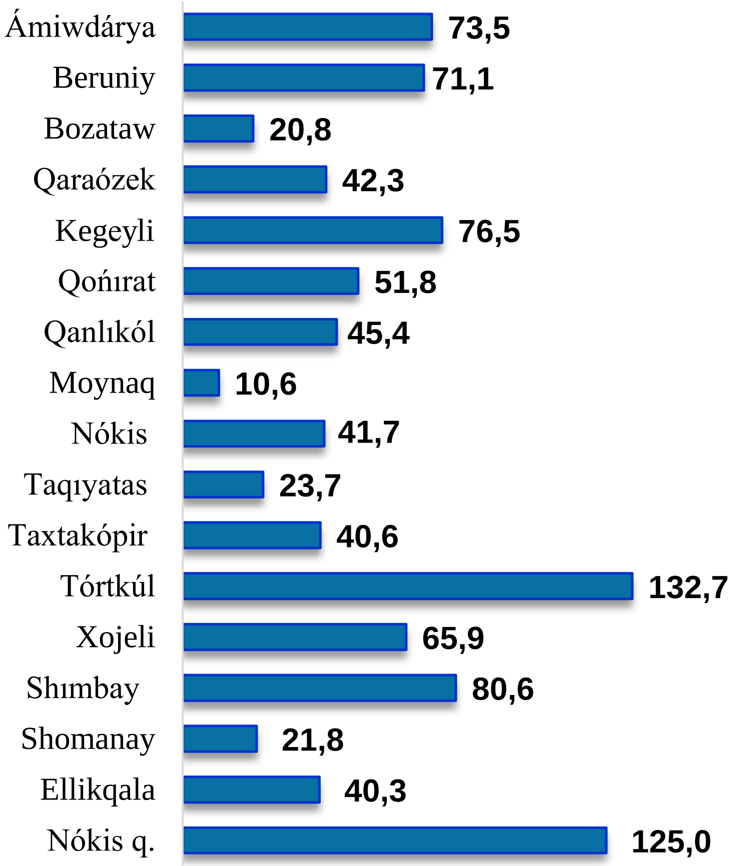

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **964,1** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda **114,0**% ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) gúzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **578,4** mlrd. somdı (**138,4**%), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **385,6** mlrd somdı (**90,1** %) ti quraydı

2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalıǵı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **578,4** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri sawdasına (**279,9** mlrd. som) tuwrı keldi.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalıǵı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

Jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri
279,9 mlrd. som

48,4%

Nan hám nan ónimleri
33,6 mlrd. som

5,8%

Dán ónimleri (másh, lobıya, gúrish hám basqalar)
76,2 mlrd. som

13,2%

Tawıq góshi
30,3 mlrd. som

5,2 %

Qaqlanǵan awıl xojalıǵı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar)
17,9 mlrd. som

3,1%

Máyek
30,4 mlrd. som

5,2 %

Dámberiwshiler
18,0 mlrd. som

3,1 %

Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,…)
32,0 mlrd. som

5,5 %

Sharwa malları hám quslar ushın hár qıylı jem-ot
22,5 mlrd. som

3,9%

Duzlanǵan ónimler
20,8 mlrd. som

3,6%

Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalıǵı)
16,8 mlrd. som

2,9%

Azıq-awqat emes tovarlar
- mlrd. som
- %

2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **385,6 mlrd.** somdı quradı. Bunda hár-qıylı jastaǵı qaramallar sawdası **327,3 mlrd.** som,qoy hám eshkiler – **50,6 mlrd.** somdı, atlar – **5,3 mlrd.** somdı, quslar – **2,4 mlrd.** somdı quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

2 jastan úlken bolǵan qara mallar

181,6 mlrd. som

47,1%

1 jastan 2 jasqa shekem bolǵan jas mallar

72,6 mlrd. som

18,8%

1 jasqa shekem bolǵan qaramallar

73,1 mlrd. som

19,0%

Qoylar

31,9 mlrd. som

8,3%

Atlar

5,3 mlrd. som

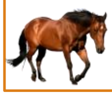

1,4%

Eshkiler

18,7 mlrd. som

4,8%

Túye tawıq, úyrek, ǵaz

1,6 mlrd. som

0,4 %

Tawıqlar

0,8 mlrd. som

0,2 %

Qoyanlar

- mlrd. som

-%

Quslar

- mlrd. som

-%

2024-jıl 1-sentabr jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 1 111 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı 1 111 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**251,3**	**108,0**
Nókis qalası	108,1	109,2
rayonlar:		
Ámiwdárya	11,0	107,2
Beruniy	8,4	107,5
Bozataw	0,7	106,7
Qaraózek	6,3	106,6
Kegeyli	2,7	108,9
Qońırat	57,3	106,5
Qanlıkól	2,9	108,2
Moynaq	1,0	108,4
Nókis	2,2	109,3
Taqıyatas	5,6	106,8
Taxtakópir	1,6	109,5
Tórtkúl	15,6	106,7
Xojeli	13,8	107,7
Shımbay	7,1	110,3
Shomanay	1,2	109,9
Ellikqala	5,8	106,3

2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **251,3 mlrd**. somǵa jetti. 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **108,0 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısınıń **100,0** % úlesi kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı

Aymaqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	**1 634,0**	**100,0**
Nókis qalası	1 018,2	62,3
rayonlar:		
Ámiwdárya	20,8	1,3
Beruniy	407,4	24,9
Bozataw	1,0	0,1
Qaraózek	2,0	0,1
Kegeyli	129,5	7,9
Qońırat	1,9	0,1
Qanlıkól	8,7	0,5
Moynaq	0,9	0,1
Nókis	0,1	0,0
Taqıyatas	8,2	0,5
Taxtakópir	2,6	0,2
Tórtkúl	13,4	0,8
Xojeli	4,3	0,3
Shımbay	5,0	0,3
Shomanay	1,5	0,1
Ellikqala	8,4	0,5

Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**1 018,2 mlrd.** som), Beruniy (**407,4 mlrd.** som) hám Kegeyli (**129,5** mlrd. som) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı
(mlrd. som)

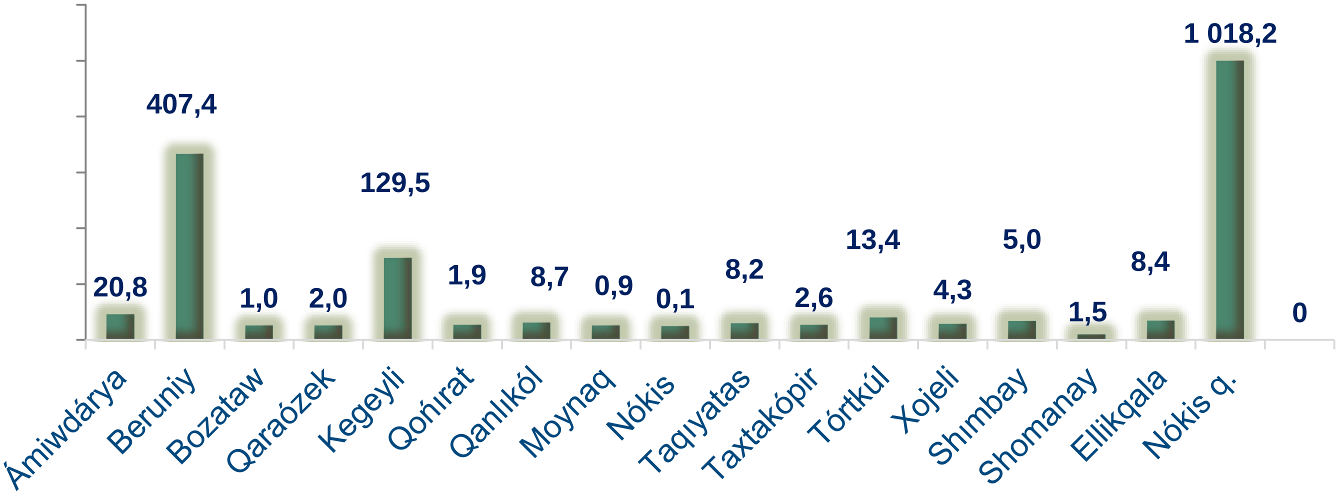

2024-jıl 1-sentabr jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw tovar aylanısı (*IFUT-2 45-bólim 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqarı–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler)* **1 634,0 mlrd**. somdı quradı hám ótken jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **109,8%** ke kóbeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **520,6 mlrd**. som (ósiw páti-**92,0 %)**, kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – **1 113,4 mlrd.** somdı (ósiw páti – **120,7%**) quradı.

Avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw páti, *procentte*

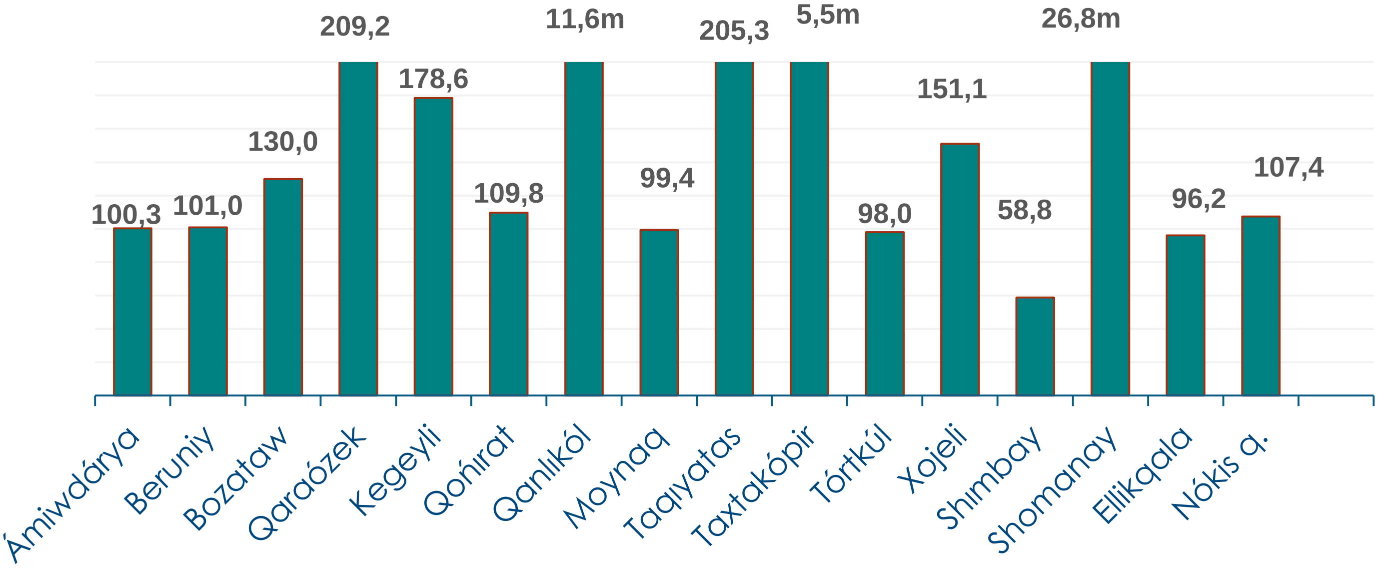

Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuǵın yáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalanıw yáki óz paydalanıwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgertilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , *mlrd. somda*

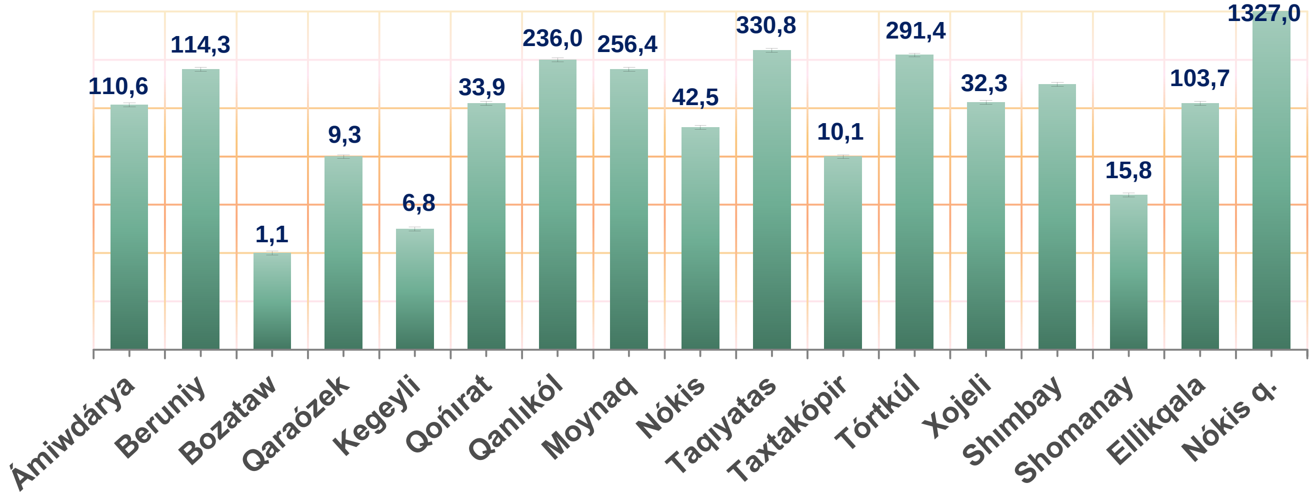

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-avgust aylarında kótere sawda tovar aylanısı **3 075,9 mlrd**. somdı qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **13,2%**ti quradi.

Sawda aylanısı úlesi

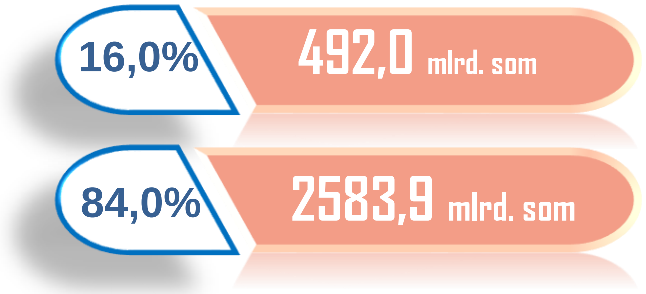

Iri kárxanalar

Mikrofirma hám kishi kárxanalar

Kishi biznes subyektleriniń kótere sawda aylanisindaǵi úlesi statistikaliq esaplarǵa qaraǵanda **2 583,9 mlrd.** somdı qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **105,8%** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **84,0%** ti quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŃ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2024-jıl 1-sentabr jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárxanaları sanı **1 587** danaǵı qurap, sodan, iri kárxanalar sanı **5 dananı**, kishi kárxanalar hám mikrofirmalar sanı **1 582** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárxanalar Nókis qalasında (**126,3%**) hám Taqıyatas rayonında (**102,3%**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-avgust aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikasi	**3 075,9**	**113,2**
Nókis qalası	1 327,0	105,9
rayonlar:		
Ámiwdárya	110,6	118,5
Beruniy	114,3	102,0
Bozataw	1,1	106,3
Qaraózek	9,3	101,6
Kegeyli	6,8	100,6
Qońırat	33,9	115,3
Qanlıkól	236,0	716,9
Moynaq	256,4	104,6
Nókis	42,5	105,3
Taqıyatas	330,8	102,2
Taxtakópir	10,1	110,5
Tórtkúl	291,4	108,1
Xojeli	32,3	105,7
Shımbay	153,9	103,1
Shomanay	15,8	101,9
Ellikqala	103,7	107,7